ជសញៈព្រះពុទ្ធសាសនា

រៀបរៀងដោយ

សម្តេចព្រះមង្គលទេពាចារ្យ អ៊ុម ស៊ុម

បោះពុម្ពចែកជាធម្មទាន ១,000 ច្បាប់ ។

ព.ស. ២៥៤០ ក.ស. ១៩៩៧

អារម្ភកថា

សៀវភៅ " **ទស្សនៈព្រះពុទ្ធសាសនា** " នេះ កើតឡើងដោយព្រះទ័យជ្រះថ្លារបស់សម្ដេចព្រះមង្គលទេពាចារ្យ **អ៊ុម ស៊ុម** ចៅអធិការវត្ត **មហាមន្ត្រី** និងជាអគ្គាធិការនៃពុទ្ធិកសិក្សាដែលព្រះអង្គមានបំណងបោះពុម្ពចែកផ្សាយជាធម្មទានប្រគេនព្រះសង្ឃ និងជូនពុទ្ធបរិស័ទជាទូទៅ ។

សម្ដេច **ព្រះមង្គលទេពាចារ្យ** បានផ្ដល់អត្ថបទនេះឲ្យខ្ញុំព្រះករុណាខ្ញុំបាទ " **ជា តាន** " ចាត់ចែងបោះពុម្ពទៅតាមលទ្ធភាព ដែលអាចធ្វើទៅបាន ដើម្បីបានជាឯកសារសម្រាប់សិក្សាស្រាវជ្រាវ និងត្រិះរិះពិចារណា ។

សៀវភៅទស្សនៈព្រះពុទ្ធសាសនានេះ ពិតមែនមានអត្ថបទខ្លី ប៉ុន្តែមានអត្ថន័យល្អជ្រាលជ្រៅ អាចឆ្លុះបំភ្លឺនូវខ្លឹមសារពិតនៃព្រះពុទ្ធសាសនាមានផលប្រយោជន៍ និងបានជាជំនួយស្មារតីយ៉ាងសំខាន់ដល់ការស្វែងយល់របស់ពុទ្ធបរិស័ទយើង ។

ជាមួយគ្នានេះ ខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទបានសរសេរចងក្រងជីវប្រវត្តិសង្ខេបរបស់សម្ដេច **ព្រះមង្គលទេពាចារ្យ** ភ្ជាប់ជាមួយអត្ថបទនេះ ដើម្បីទុកជាឯកសារសម្រាប់សិស្សគណ និងពុទ្ធបរិស័ទទូទៅបានជ្រួតជ្រាបពីដំណើរជីវិតរបស់សម្ដេចដែលត្រូវជាគ្រូបាធ្យាយ ជាព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ជាសហធម្មិក និងជាព្រះមហាថេរ ពហុស្សូត ដ៏មានបទពិសោធន៍ចាស់ទុំក្នុងជីវភាពផ្នួស ។

ដោយសេចក្ដីព្យាយាមប្រកបដោយចិត្តជាកុសល ខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទសូមលើកយកកុសលនេះ៖

-ជូនចំពោះ ញោមប្រុស-ញោមស្រី សម្ដេចព្រះមង្គលទេពាចារ្យ **អ៊ុម ស៊ុម** សូមលោកបានទទួលនូវឥដ្ឋមនុញ្ញផលនេះ ហើយបានទៅសោយសុខក្នុងសុគតិភព ។

-ជូនចំពោះ មាតា-បិតារបស់ខ្ញុំព្រះករុណា-ខ្ញុំបាទ សូមវិញ្ញាណក្ខន្ធរបស់លោកទទួលយកកុសលនេះ ហើយបានទៅសោយសុខក្នុងសុគតិភព។

-សូមប្រគេនមហាកុសលនេះ ចំពោះសម្តេចព្រះមង្គលទេពាចារ្យ **អ៊ុម ស៊ុម** សូមមានព្រះសុខភាពល្អបរិបូណ៌ ព្រះជន្មាយុយឺនយូរ ព្រះបញ្ញាញាណភ្លឺថ្លា ដើម្បីបានគង់នៅដឹកនាំព្រះពុទ្ធសាសនាចម្រើនរុងរឿង ។

សូមប្រគេន និង ជូនកុសលនេះ ចំពោះព្រះថេរានុថេរៈគ្រប់ព្រះអង្គ និង ពុទ្ធបរិស័ទទាំងអស់ សូមបានសម្រេចនូវពុទ្ធពរទាំង ៥ ប្រការ គឺៈ អាយុ វណ្ណៈ សុខ ពលៈ និងបដិភាណៈ ជានិរន្តរ៍ ។

សូមឲ្យព្រះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធបរមគ្រូ ជ្រួតជ្រាប និងស្ថិតនៅជាប់ជានិច្ចក្នុងចិត្តគំនិតរបស់មនុស្សលោក ។

សូមឲ្យព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សុខសន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍ ។

ថ្ងៃ៣១ ខែ មករា ព.ស. ២៥៥០
គ.ស. ១៩៩៧

ជា តាន

ទស្សនៈព្រះពុទ្ធសាសនា

ព្រះពុទ្ធសាសនាជាសាសនាមួយ សម្បូរពាក្យប្រៀនប្រដៅដែលប្រកបដោយខ្លឹមសារ មានប្រយោជន៍ មានតម្លៃខ្ពង់ខ្ពស់ច្រើនណាស់ ។ មានពាក្យប្រៀនប្រដៅខ្លះ ត្រូវគ្នានឹងពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយអំពីបុរាណដែលមនុស្សលោកគេបានចេះចាំរៀងៗមក តាំងអំពីមុនពុទ្ធកាលក៏មាន ។ មានពាក្យប្រៀនប្រដៅខ្ពង់ខ្ពស់បំផុត ហួសពីគំនិតរបស់មនុស្សបុថុជ្ជនទាំងអស់ដែលក្រៅពីព្រះសម្ពុទ្ធចេញ ឥតមានអ្នកណាមួយមានគំនិតឃើញ មានសមត្ថភាព យល់ចាក់ធ្លុះដឹងច្បាស់នូវអាថ៌កំបាំងដ៏ជ្រាលជ្រៅបានឡើយ ។

ព្រះពុទ្ធសាសនា មានកំណើតនៅមជ្ឈិមប្រទេស ។ មុនដែលព្រះពុទ្ធសាសនា មិនទាន់កើតឡើង មនុស្សទូទៅនៅអាស្រ័យក្នុងប្រទេសនោះបាននាំគ្នាប្រព្រឹត្តប្រតិបត្តិតាមលទ្ធិសាសនាព្រាហ្មណ៍ខ្លះ តាមសាសនាដទៃទៀតខ្លះ ដែលជាផ្លូវប្រតិបត្តិតឹងពេកក៏មាន ធូរពេកក៏មាន ដូចជាប្រព្រឹត្តអត់អាហារធ្វើឲ្យលំបាកវេទនារាងកាយខ្លួនឯងឥតអំពើ ដេកលើបន្លា ចុះត្រាំទឹកដើម្បីលាងជម្រះបាប អាំងភ្លើងនៅវេលាថ្ងៃក្នុងគិម្ហរដូវជាដើម ។

ទោះបីប្រព្រឹត្តបែបនេះ ដែលគ្មានបានផល គ្មានឃើញកើតប្រយោជន៍សូម្បីបន្តិចបន្តួចក៏ដោយ ក៏ឥតមានជនណាភ្ញាក់រលឹក មានគំនិតគិតឃើញ ហើយនាំគ្នាវេរលាស់ខ្លួនងាកទៅប្រតិបត្តិតាមបែបថ្មីទៀតសោះឡើយ ។

លុះមកដល់សម័យដែលព្រះសម្ពុទ្ធបានត្រាស់ដឹងឡើង ទ្រង់បានសម្តែងធម៌ជាលើកដំបូងប្រោសភិក្ខុចំនួន ៥រូប ហៅថាធម្មចក្កប្បវត្តនសូត្រ ដើម្បីកែប្រែវិធីប្រតិបត្តិដ៏សៅហ្មងគ្រោតគ្រាតទាំងនេះចោលចេញ ហើយ

ឲ្យកែប្រែចិត្តគំនិតគិតខុសទាំងនោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តតាមគន្លងធម៌ ដែលព្រះអង្គយល់ជ្រាបច្បាស់ថា មានប្រយោជន៍ទៅវិញ ។

ធម៌ទេសនាជាបឋមនោះ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងថា **ទ្វេមេ ភិក្ខវេ អន្តា បព្វជិតេន ន សេវិតព្វា** ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ជាផ្លូវប្រតិបត្តិអមខាងដ៏លាមកអាក្រក់ទាំងឡាយពីរប្រការនេះ បព្វជិតមិនគួរសេពគប់ គឺ មិនគួរប្រព្រឹត្តធ្វើឡើយ ។

១- **អត្តកិលមថានុយោគៈ** ការប្រព្រឹត្តធ្វើខ្លួនឲ្យលំបាក ។ ធម៌នេះគឺជាឈ្មោះនៃទ្រឹស្តីទាំងមូលរបស់សាសនាព្រាហ្មណ៍ បានជាព្រះសម្ពុទ្ធត្រាស់ដូច្នេះ ពីព្រោះសាសនាព្រាហ្មណ៍គេបានប្រព្រឹត្តធម៌ពីរយ៉ាងគឺៈ

ក- **តបៈ** គឺជាកិច្ចការ ឬជាវិន័យរបស់ពួកអ្នកកាន់សាសនាព្រាហ្មណ៍ ត្រូវតែធ្វើឲ្យដូចជាពួកអចេលក៍ មិនស្លៀកពាក់ខោអាវ អាំងភ្លើង ឈរហាលថ្ងៃ ចុះត្រាំទឹក ប្រព្រឹត្តអត់អាហារ ។ ដូច្នេះជាពិធីដើម្បីហាត់ពត់ចិត្តរបស់គេឲ្យអស់កិលេស ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់រិះគន់ថាធម៌នេះ ជាធម៌ថោកទាបលាមក ដែលមនុស្សទូទៅមិនគួរនឹងយកខ្លួនទៅលាយឡំទេ ។ នៅក្នុងលទ្ធិសាសនាព្រាហ្មណ៍ ក្នុងសម័យព្រាហ្មណ៍ គេមានធម៌ជាពិធីទូន្មានខាងផ្លូវកាយ ។

ខ- **យោគៈ** ពួកអ្នកកាន់សាសនាព្រាហ្មណ៍ ដោយយល់ឃើញថា តបវិធី ជាវិធីគ្រាន់តែទូន្មានផ្លូវកាយ មិនមានប្រសិទ្ធភាពដល់ទៅផ្លូវចិត្តផងទេ គេក៏នាំគ្នាធ្វើពិធីមួយទៀតដែលហៅថា យោគៈ សម្រាប់អប់រំផ្លូវចិត្ត ។ តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ការអប់រំផ្លូវចិត្តនេះ នៅតែមិនអាចធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះស្រឡះរកមោក្ស ឬនិព្វាននេះបានឡើយ ។

២- **កាមសុខល្លិកានុយោគៈ** នេះជាទ្រឹស្តីរបស់ពួកសាសនាព្រាហ្មណ៍ដែរ គ្រាន់តែផ្ទុយនឹងទស្សនៈខាងដើម ។ ទស្សនៈនេះនាំឲ្យយល់

នូវគោលគំនិត និង បុព្វហេតុដែលនាំឲ្យគេបានទទួលនូវសុភមង្គល មាន ជាអាទិ៍ថា បុព្វហេតុនៃសុភមង្គល ស្ថិតនៅលើបុគ្គលម្នាក់ ។ ដែលចេះរៃលកយ៉ាងណាឲ្យសម្បូរដោយគ្រឿងកាម គ្រឿងសប្បាយ ដូចជា ស៊ីផឹក ឆ្ងាញ់ពិសារ ស្លៀកពាក់ហ៊ឺហា ទីលំនៅឧត្តុង្គឧត្តមប្រសើរឡើង ។ ការស៊ីឆ្ងាញ់ ការដេកស្រួល ការប្រើប្រាស់នូវវត្ថុល្អ នឹងនាំគេបានសុខចម្រើនគ្រប់វិស័យ ។ ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់រិះគន់នូវគោលនៃលទ្ធិនេះថា ជាគំនិតថោកទាប អពមង្គល ឈមមុខឆ្ពោះទៅរកសេចក្តីវិនាសទាំងអស់ ។

ដោយគោលគំនិតទាំងពីរខាងលើ ជាគោលគំនិតឆ្វេងបំផុត និងស្តាំបំផុត ទើបព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់បានប្រកាន់យកផ្លូវកណ្តាលវិញ។ សម្រាប់ធ្វើជាមធ្យោបាយដឹកនាំមនុស្សឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានដោយស្រួល ។ ករណីទាំងពីរខាងលើនេះ បើប្រៀបធៀបទៅនឹងជីវភាពរបស់ព្រះអង្គកាលពីខាងដើមក៏មានការស្របគ្នាដែរ ៖

- ខណៈទីមួយ គឺព្រះអង្គទ្រង់គង់នៅក្នុងរាជសម្បត្តិដែលជារយៈពេលសប្បាយកាមគុណ ។
- ខណៈទីពីរ គឺរយៈពេលដែលព្រះអង្គចេញសាងផ្នួស ធ្វើទុក្ករកិរិយាយ៉ាងតឹងរឹងពេក ។

រយៈពេលទាំងពីរនេះ លុះព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងឡើងក្នុងលោកព្រះអង្គទ្រង់រិះគន់ថា ជាអំពីថោកទាបមិនមែនជាផ្លូវប្រតិបត្តិមិនមានប្រយោជន៍សម្រាប់អ្នកប្រតិបត្តិទេ ព្រះអង្គក៏ជ្រើសរើសយកផ្លូវប្រតិបត្តិកណ្តាលវិញ ។

ឯផ្លូវកណ្តាលនោះមាន៨យ៉ាង ៖

១- **សម្មាទិដ្ឋិ** ការយល់ឃើញត្រូវមួយ

២- **សម្មាសង្កប្បៈ** សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវមួយ

៣- **សម្មាវាចា** សំដីត្រូវមួយ

៤- **សម្មាកម្មន្តៈ** ការងារត្រូវមួយ

៥- **សម្មាអាជីវោ** ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវមួយ

៦- **សម្មាវាយាម:** ព្យាយាមត្រូវមួយ

៧- **សម្មាសតិ** សេចក្តីរលឹកត្រូវមួយ

៨- **សម្មាសមាធិ** ការដំកល់ចិត្តឲ្យនឹងត្រូវមួយ ។

ផ្លូវកណ្តាលនេះហៅថា **អដ្ឋង្គិកាមគ្គ** ជាផ្លូវស្រសើរខ្ពង់ខ្ពស់ស្អាតត្រង់ដែលព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មានព្រះសម្ពុទ្ធជាដើម ព្រះអង្គបានដើរប្រកប ដោយសុខស្រួល ហើយចង្អុលបង្ហាញប្រាប់ដល់ពុទ្ធបរិស័ទទាំងឡាយថា នែអ្នកទាំងឡាយ ចូរដើរទៅតាមផ្លូវនេះ ។

នៅមានធម៌ដែលជាពុទ្ធសាសនាមួយយ៉ាងទៀត ដែលហៅថា **សច្ចៈ** ជាធម៌ប្រកាសនូវពាក្យពិត ពាក្យមែន ។

បញ្ហាសច្ចនេះ បានចោទឡើងនូវក្នុងសង្គមមនុស្សគ្រប់មជ្ឈដ្ឋានបាននាំឲ្យអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយក្នុងលោកចោទនឹងដោះស្រាយទៅវិញទៅមកមិនឈប់ឈរ ដើម្បីស្វះស្វែងរកសច្ចៈនេះ ។ យើងអាចចោទសួរថា សច្ចៈជាអ្វី? អ្នកណាបង្កើតពាក្យសច្ចៈ? សច្ចៈនេះ មាននៅក្នុងលោកនេះ ឬក្នុងលោកខាងមុខ? ស្ថិតនៅក្នុងសង្គមមនុស្ស ឬនៅលើបគ្គលម្នាក់ៗ? ឬក៏ស្ថិតនៅក្នុងវត្ថុធម្មជាតិគ្រប់បែបយ៉ាង? ដ៏រាបណាមានបញ្ហានេះចោទឡើងនោះ យើងត្រូវតែខំប្រឹងប្រើមធ្យោបាយគ្រប់បែបយ៉ាង ដើម្បីវែកញែក ឆ្លុះមើលសច្ចៈនេះឲ្យឃើញច្បាស់ ។ មជ្ឈដ្ឋានសាសនា «ពួកពាហិរសាសនា» គេបានអះអាងថា សច្ចៈស្ថិតនៅលើព្រះអាទិទេព ។ អាទិទេពគឺជាតួព្រះបរិបុណ្ណសច្ចៈ គេខំប្រឹងប្រតិបត្តិគ្រប់បែបយ៉ាង គឺដើម្បីមើលឲ្យឃើញព្រះអាទិទេពនេះឯង ។ ដរាបណាគេមើលឃើញព្រះអាទិទេព គេក៏បានទទួលនូវសច្ចៈដែរ គឺបានសុខសម្រេចដល់មោក្សៈ ។ មជ្ឈដ្ឋានអ្នកទស្សនវិទូភាគខ្លះ ដែលមិនទាក់ទងទៅនឹងសាសនាបានខំពន្យល់ថា សច្ចៈស្ថិតនៅក្នុងសង្គម

មនុស្សនេះឯង ។ ដរាបណា គេខំរចនាសង្គមមនុស្សឲ្យបានស្អាតបរិសុទ្ធ ប្រាសចាកអំពីអយុត្តិធម៌ សម្របសម្រួលនូវជីវភាពរបស់មនុស្សឲ្យបានស្រួលដរាបនោះឯង សច្ចៈនឹងកើតឡើងភ្លាម ។ មូលដ្ឋាននៃសច្ចៈ ក្នុងសង្គមមនុស្សនេះពោល គឺ ចរិយា សីលធម៌ នេះឯង ។ ទស្សនវិទូប្រភេទនេះ សង្កត់ខ្លាំងទៅលើសង្គមមនុស្ស ជីវភាពមនុស្សធម្មតា ដោយគេខំពន្យល់តែអំពីវិបត្តិគ្រប់បែបយ៉ាងដែលប៉ះពាល់សង្គមមនុស្ស បើគេដកចេញនូវអ្វីដែលជាវិបត្តិនេះហើយ ពេលនោះគេនឹងរកឃើញនូវអ្វីដែលជាសុខ ។

មជ្ឈដ្ឋានអ្នកវិទ្យាសាស្រ្ត ដើម្បីទាញយកសច្ចៈបានគេត្រូវធ្វើការពិសោធន៍ ។ ក្រោយពីការពិសោធន៍ គេបានលទ្ធផលយ៉ាងណា លទ្ធផលនោះឯងជាសច្ចៈ ។ ពួកអ្នកវិទ្យាសាស្រ្តសម្ភារៈនិយម គេឲ្យតម្លៃដាច់ខាតទៅលើការពិសោធន៍ជាក់ស្តែង ។ ដរាបណា គេធ្វើការពិសោធន៍ទៅឲ្យផលមិនទៀងទាត់ ម្តងយ៉ាងនេះ ម្តងយ៉ាងនោះ គេមិនទទួលថា សច្ចៈឡើយ ។ និងទទួលជាសច្ចៈបានលុះត្រាតែមានសភាពពិតដូចជា ២ x ២ = ៤ ។

ចំណែកសច្ចៈនៅក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ដែលហៅថា សច្ចៈធម៌ដែរ ព្រះពុទ្ធបរមគ្រូនៃយើង បានស្រាវជ្រាវរាវរកអស់រយៈ៦ឆ្នាំ ទើបឃើញនោះមានបួនប្រការគឺ ៖

- **ទុក្ខសច្ចៈ** ទុក្ខជារបស់ពិត ពីព្រោះចេះតែតាមបៀតបៀន
- **សមុទយសច្ចៈ** គឺតណ្ហា នាំឲ្យកើតទុក្ខ ជាសេចក្តីពិតពីព្រោះចេះតែនាំឲ្យស្លន់ស្លោរអន្ទះសារ ។
- **និរោធសច្ចៈ** ព្រះនិព្វានជាកន្លែងរំលត់ទុក្ខ ជាសេចក្តីពិត ពីព្រោះវាអស់ពូជបន្ត ។
- **មគ្គសច្ចៈ** ផ្លូវនាំទៅកាន់ទីរំលត់ទុក្ខ ជាសេចក្តីពិត ពីព្រោះផ្លូវនោះត្រង់ ហើយស្អាតពិសេស ។

សច្ចធម៌ ទាំងបួនប្រការនេះ ជាធម៌មានអាថ៌ជ្រាលជ្រៅកំបាំង នឹងគំនិតប្រាជ្ញារបស់មនុស្សបុថុជ្ជនធម្មតាទាំងអស់ ។ ពេលដែលមិនទាន់មានព្រះពុទ្ធសាសនា ឥតមានអ្នកណាមួយស្រាវជ្រាវរាវរកឃើញសច្ចៈធម៌នេះឡើយ ។

លុះដល់ព្រះសម្ពុទ្ធបានត្រាស់ដឹងឡើងក្នុងលោក ទើបទ្រង់សម្តែងសច្ចធម៌នេះ ឲ្យមនុស្សទាំងអស់បានស្គាល់ច្បាស់លាស់ប្រាកដក្នុងខ្លួន ។

សច្ចធម៌ទាំងបួនប្រការនេះហើយ ដែលអ្នកមានប្រាជ្ញាទាំងឡាយ បានឮបានស្គាល់ហើយគិតពិនិត្យតាមដានធម៌នេះទៅ ក៏យល់ដោយប្រត្យក្សថាជាធម៌ពិតមែន ។

នៅមានទស្សនៈពុទ្ធសាសនាម្យ៉ាងទៀត ដែលសម្រាប់អប់រំមនុស្សឲ្យចេះគិតគូរពិចារណាដល់រូបរាងកាយឲ្យឃើញថា មិនទៀង ជាទុក្ខ និងមិនមែនជារបស់ខ្លួន ដែលមានឈ្មោះថាព្រះត្រៃលក្ខណ៍ដើម្បីកុំឲ្យមានសេចក្តីស្រវឹងក្នុងរូបរាងកាយខ្លាំងពេក ។

យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធសាសនាប្រៀនប្រដៅមនុស្សឲ្យឃើញប្រយោជន៍ឲ្យបានសេចក្តីសុខ ពុំមែនតែក្នុងអនាគតខាងមុខដែលយើងមើលមិនឃើញប៉ុណ្ណោះទេ គឺក្នុងបច្ចុប្បន្នធ្វើវិតតែជាក់ច្បាស់លាស់ ដូចជាទ្រង់ប្រដៅមនុស្សមិនឲ្យប្រព្រឹត្តនូវអបាយមុខ ៦ យ៉ាងគឺ ៖ មិនឲ្យផឹកសុរា១. មិនឲ្យដើរលេងតាមច្រកល្ហកនៅវេលាយប់ ១. មិនឲ្យដើរលេងល្បែងមហោស្រពឥតប្រយោជន៍ ១. មិនឲ្យលេងល្បែងភ្នាល់មានបៀរប៉ោជាដើម ១. មិនឲ្យសេពគប់មនុស្សខូចយកធ្វើជាមិត្តភក្តិ ១. មិនឲ្យខ្ជិលធ្វើការងារបង្កបង្កើនផល១.។

ប៉ុណ្ណោះជាដើម សុទ្ធតែនាំមនុស្សអ្នកប្រព្រឹត្តតាម ឲ្យបានប្រយោជន៍ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់និងសេចក្តីសុខគទរជាទីប្រាថ្នានៅក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះឯង ។

ជាពិសេសទៅទៀតនៅពេលដែលទ្រង់រៀបនឹងបរិនិព្វាន ព្រះអង្គបានត្រាស់ផ្តាំចំពោះពុទ្ធបរិស័ទទាំង ៤ ថា ៖

« សង្ខារធម៌ទាំងឡាយដែលកើតឡើងហើយ តែងតែវិនាសទៅវិញជាធម្មតា អ្នកទាំងឡាយចូរបំពេញនូវភារកិច្ចរៀងៗខ្លួន ឲ្យសម្រេចជាស្ថាពរឆាប់ ដោយស្មារតីប្រុងប្រយ័ត្នខ្ពស់ចុះ » ។

បច្ឆិមពុទ្ធវចនៈនេះ ជាទស្សនៈពុទ្ធសាសនាម្យ៉ាង ដែលមានប្រយោជន៍ប្រកបដោយខ្លឹមសារជាទីបំផុត ។ ព្រះពុទ្ធដីកានេះ ព្រះអង្គចង់បញ្ជាក់ថា យើងដែលមានជាតិជាមនុស្ស មិនត្រូវដេកស្ងៀម ឈរអោបដៃមើល ដកដង្ហើមចោលទទេ គ្មានស្មារតីប្រុងប្រយ័ត្នទេ គឺត្រូវក្រោកឡើងខំប្រឹងប្រកបការងារផ្សេងៗ ដើម្បីជាប្រយោជន៍សម្រាប់ខ្លួនរៀងៗខ្លួនកុំបង្អែរបង្អង់ឡើយ ។

ការងារទាំងនេះ បើជនណាបានធ្វើ បានជួយឧបត្ថម្ភគ្នាទៅវិញទៅមកតាមកំលាំង និងសមត្ថភាពរបស់ខ្លួននោះ បើទុកជាស្លាប់ទៅគ្រាន់តែអស់ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញចូលប៉ុណ្ណោះ ក៏ប៉ុន្តែទុកដូចជាមានជីវិតរស់នៅដែរ ពីព្រោះ **អប្បមាទោ អមតំ បទំ** ការមិនប្រមាទ គឺមានស្មារតី ប្រុងប្រយ័ត្នជានិច្ច ជាមូលដ្ឋាននៃការមិនស្លាប់ អ្នកណាមានស្មារតីប្រុងប្រយ័ត្នជានិច្ច អ្នកនោះឈ្មោះថាមិនចេះស្លាប់ ។ បើទុកជាស្លាប់ហើយ ក៏ដូចជាមានជីវិតរស់នៅដែរ ។

ចំណែកអ្នកដែលគ្មានស្មារតីប្រុងប្រយ័ត្ន បើទុកជារស់នៅ ក៏ដូចជាស្លាប់ទៅហើយ ពីព្រោះសេចក្តីប្រមាទ គឺការមិនប្រុងប្រយ័ត្នស្មារតីជាមូលដ្ឋាននៃសេចក្តីស្លាប់ ។ **អប្បមាទញ្ច មេធាវី ធនំ សេដ្ឋំ វ រក្ខតិ** អ្នកប្រាជ្ញតែងរក្សាទុកនូវការប្រុងប្រយ័ត្ន ដូចជាគេរក្សាទុកនូវទ្រព្យដ៏ប្រសើរ ។

ដោយសម្តេចព្រះមង្គលទេពាចារ្យ **អ៊ុម ស៊ុម** សង្ឃត្ថេរ
ចៅអធិការវត្តមហាមន្ត្រី រាជធានីភ្នំពេញ
ថ្ងៃព្រហស្បតិ៍ ៤កើត ខែកត្តិក ឆ្នាំជូត អដ្ឋស័ក
គឺ ថ្ងៃទី១៤ ខែវិច្ឆិកា ព.ស. ២៥៤០
គ.ស. ១៩៩៧

ស្រាវជ្រាវកែងចងក្រង និង វាយអក្សរកុំព្យូទ័រឡើងវិញដោយៈ

ព្រះគ្រូសង្ឃ័សុមេជ **ស្រី ឈារុណា** ។

វត្តឧណ្ណាលោម, ថ្ងៃទី៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៩